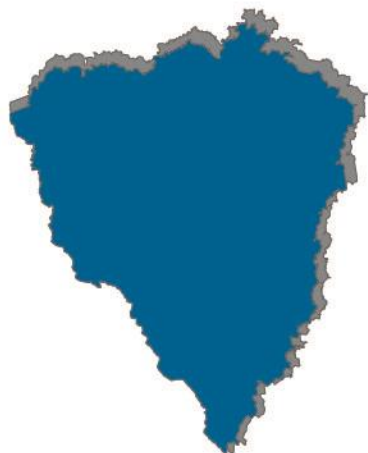


# Regionální profil trhu práce Plzeňského kraje



textová část

*shrnutí podmínek a faktorů  
ovlivňujících trh práce v kraji*



říjen 2021

**Regionální profil -  
shrnutí podmínek a faktorů ovlivňujících  
trh práce v kraji**

**PLZEŇSKÝ KRAJ**

**2021**

**Zpracovatel:**



Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s.

Riegrova 1

301 11 Plzeň

**Tým zpracovatele:**

Ing. Pavel Beneš

Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s.

Lucie Ženíšková

Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s.

Mgr. Martina Robotková

Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s.

**Říjen 2021**

## Obsah

<b>Úvod</b> .....	<b>4</b>
<b>Shrnutí poznatků</b> .....	<b>5</b>
Shrnutí demografického vývoje Plzeňského kraje .....	5
Shrnutí poznatků o vzdělávání v Plzeňském kraji.....	6
Shrnutí poznatků o ekonomické výkonnosti Plzeňského kraje .....	7
Shrnutí poznatků o trhu práce v Plzeňském kraji.....	8
Shrnutí poznatků o nejvýznamnějších zaměstnavatelích v Plzeňském kraji.....	11
<b>Seznam použitých zdrojů</b> .....	<b>13</b>

## Úvod

Předložená aktualizace Regionálního profilu trhu práce v Plzeňském kraji (dále Regionální profil) byla zpracována pro potřeby Plzeňského kraje, zastoupeného Odborem školství, mládeže a sportu.

Cílem Regionálního profilu je shrnout poznatky o trhu práce v Plzeňském kraji v širších souvislostech. Zároveň dokument slouží jako podklad pro diskusi s klíčovými aktéry trhu práce v kraji o situaci ve vzdělávání a na trhu práce, vč. regionálních odlišností a významných faktorech.

Regionální profil zahrnuje klíčové tendence a vývojové změny v celkem 5 hlavních oblastech, a to: Demografický vývoj, Vzdělávání, Ekonomická výkonnost, Trh práce a Nejvýznamnější zaměstnavatelé.

Při zpracování Regionálního profilu se zpracovatel snažil uplatnit svoje znalosti a zkušenosti relevantní k tématu. Za zásadní považuje sledovat a hodnotit vývoj za poměrně dlouhé časové období 2006-2020 (resp. 2019 pokud nebyla dostupná aktuálnější data), neboť toto období právě postihuje změny a procesy na trhu práce vyvolané cyklickým ekonomickým vývojem i změny počtu osob v mladších věkových skupinách způsobené propadem porodnosti na přelomu milénia. Demografické změny mají významný dopad nejen na vzdělávací systém, ale také na počty osob vstupujících na trh práce v různém věku a s různým stupněm dosaženého vzdělání.

Báze dat pro potřeby této aktualizace Regionálního profilu byla doplněna tak, aby ilustrovala aktuální skutečnosti a trendy významné pro trh práce a další související témata v Plzeňském kraji. V kapitole Demografický vývoj tak byla z důvodu nezanedbatelného vlivu zahraniční migrace zvláštní pozornost věnována problematice cizinců nebo dopadům nově vydané demografické projekce obyvatelstva na demografický vývoj v kraji.

V kapitole Vzdělávání byly doplněny údaje o vývoji úbytku počtu žáků během studia středních škol v kraji, které upozorňují na problém předčasného ukončování studia z důvodu stále velkého převisu nabídky pracovních míst a atraktivních podmínek na regionálním trhu práce i pro nekvalifikované. Dalšími novými tématy v oblasti Vzdělávání, kterým se zpracovatel věnoval, byly predikce žáků SŠ v kraji, pohyb žáků SŠ do škol, cizinci ve školách, věková struktura pedagogů v regionálním školství nebo oborová struktura studentů VŠ.

V kapitole Trh práce jsme považovali za důležité upozornit na problémy se srovnatelností dat o pobytu a zaměstnávání cizinců. Tento problém je velmi citlivý i z pohledu místních samospráv a je nutné ho řešit na centrální úrovni. V této kapitole byla doplněna datová základna např. o pracovní místa v zaměstnaneckém poměru (z MF ČR) či navrženy další ukazatele.

V kapitole Nejvýznamnější zaměstnavatelé byla pozornost zaměřena na podrobnou strukturu ekonomické základny v Plzeňském kraji a její vývoj, ale také na charakteristiku nejvýznamnějších zaměstnavatelů v kraji i v jednotlivých okresech.

# Shrnutí poznatků

## Shrnutí demografického vývoje Plzeňského kraje

Z hlediska demografické situace a jejího vývoje je pro trh práce v Plzeňském kraji v širších souvislostech významné:

- Pandemie Covid-19 výrazně ovlivnila demografický vývoj v rámci celé České republiky. Výrazné změny byly zaznamenány v jednotlivých složkách pohybu obyvatel v Plzeňském kraji za rok 2020.
- Počet obyvatel Plzeňského kraje roste vlivem migrace (3. nejrychleji rostoucí kraj v ČR po Praze a Středočeském kraji), a to zejména díky migraci zahraniční.
- Přírozená měna je v posledních osmi letech záporná (dlouhodobě 5-7. nejnižší mezi kraji v ČR). Počet narozených vykazoval stále mírně rostoucí trend, v roce 2020 se však počet narozených mírně snížil (o 151).
- Celkový počet obyvatel v Plzeňském kraji k 31.12.2020 dosáhl 591 tis. (8. nejlidnatější kraj).
- V důsledku zahraniční imigrace především mužů za prací se snižuje převaha žen v kraji.
- Z hlediska věkové struktury dochází k poklesu obyvatelstva v produktivním věku ve prospěch seniorů, rostl i podíl obyvatel v předproduktivním věku.
- Proces stárnutí je potvrzen nejen růstem indexu stáří (7. nejvyšší v ČR), ale i zvyšováním průměrného věku (8. nejvyšší z krajů ČR).
- V roce 2020 (k 31.12.) bylo v kraji přihlášeno k pobytu nejvíce cizinců (bez azylantů) za posledních 13 let (42 tis.), čímž podíl cizinců na obyvatelstvu dosáhl 7,5 % (3. nejvyšší podíl po Praze a Karlovarském kraji).
- Z hlediska státní příslušnosti cizinců mají nejvyšší zastoupení občané Ukrajiny (29 % cizinců v kraji), dále státní příslušníci Slovenska (21 %) a Vietnamu (14 %). Vyrůstá podíl cizinců z Bulharska a Rumunska.

Pro predikci trhu práce v Plzeňském kraji je dále podstatné:

- Z aktualizované demografické projekce ČSÚ podle krajů (z 11/2019) vyplývají některé významné trendy změn věkové struktury obyvatelstva v Plzeňském kraji:
  - dlouhodobě mírný pokles počtu narozených,
  - stagnace počtu obyvatel ve věku počátečního vzdělávání (trendy se však liší podle stupně vzdělání),
  - pokles počtu a stárnutí produktivní složky obyvatel,
  - stárnutí populace.
- Pokud tedy využijeme Projekci ČSÚ k predikci vývoje počtu obyvatel celkem do roku 2030, lze v Plzeňském kraji očekávat pomalý růst celkového počtu obyvatel (v závislosti na ekonomickém vývoji) na cca 600 tis, obyvatel (+ 9 tis.),
- Výrazný propad skupiny osob středoškolského vzdělávání (15-19 let) v předcházejícím období vystřídá podle projekce nárůst (do roku 2030).
- Ve věkové skupině vysokoškolského vzdělávání (20-24 let) dojde podle projekce do roku 2030 také ke zvýšení podílu na obyvatelstvu kraje.

Na základě aktuálních dat o počtu obyvatel k 1.1.2021 v Plzeňském kraji lze konstatovat podstatné odlišnosti ve srovnání s Projekcí (ke stejnému datu) v souvislosti s intenzivnější migrací a působení vlivu pandemie Covid-19 v roce 2020:

- Celkový počet obyvatel je o 1,3 tis. osob vyšší v porovnání s předpokládaným vývojem dle projekce.

- Oproti projekci jsou výrazně vyšší počty osob zejména v produktivním věku (+ 2 tis., +0,6 %)),
- Mírně vyšší jsou i skutečné počty osob v předproduktivním věku (+ 335 osob).
- Propad v porovnání s projekcí zažila skupina osob v poproduktivním věku, kdy počet osob této věkové skupiny poklesl ve srovnání s projekcí o -1,1 tis. osob. (-0,9 %).

## Shrnutí poznatků o vzdělávání v Plzeňském kraji

S ohledem na očekávané dopady na trh práce je potřeba zdůraznit zejména následující zjištění o vzdělanosti obyvatel a vzdělávání v Plzeňském kraji:

- Ve školním roce 2020/21 navštěvovalo základní školy v Plzeňském kraji 52,5 tis. žáků, což bylo o 10 tis. žáků více než ve školním roce 2011/12. V tomto období tedy vzrostl počet žáků základních škol v Plzeňském kraji o téměř 24 % (+ 21 % v ČR), což představuje 4. největší nárůst v mezikrajském srovnání.
- Síť středních škol v Plzeňském kraji ve školním roce 2020/21 tvoří 55 SŠ, z toho 43 zřizovaných krajem, 9 soukromých a 3 církevní.
- Pokles počtů žáků SŠ v kraji mezi roky 2006/07 a 2015/16 byl výrazný (celkem -24 %), i když se lišil podle typu středoškolského studia. Kromě nástaveb zaznamenalo největší pokles střední odborné vzdělání s výučním listem a nižší střední odborné vzdělání s výučním listem (-36 %, resp. -37 %).
- Růst počtu žáků SŠ v kraji po roce 2015/16 byl sice dosud velmi pomalý, ale ve srovnání s jinými kraji se počty žáků SŠ celkem i ve většině stupňů středoškolského vzdělání vyvíjely v letech 2011/12–2019/20 lépe. V posledním roce 2020/21 vzrostl počet žáků na 23 tis. (meziročně nárůst o 545 žáků, +2,4 %).
- Z hlediska oborového členění se ve stejném období v kraji nejhůře vyvíjely počty žáků ve skupinách oborů Stavebnictví (obory s výučním listem i s maturitou), Osobní a provozní služby (obory s výučním listem) a Ostatní technické obory (maturitní obory).
- Projekce počtu žáků SŠ v Plzeňském kraji do roku 2030 potvrdila očekávaný výrazný nárůst počtu žáků SŠ v kraji v následujícím krátkém období 2019 až 2026, a to o 29 % (na 27,1 tis.).
- K největšímu nárůstu by mělo dojít ve stupních úplné střední odborné vzdělání s maturitou bez výcviku (v roce 2026 o více než 2,9 tis. žáků proti roku 2019) a střední odborné vzdělání s výučním listem (téměř o 1,3 tis. více).
- Ze srovnání počtů žáků nastupujících do 1. ročníků SŠ a počtu absolventů s ohledem na délku studia vyplývá, že v průběhu studia počty žáků klesají nezanedbatelným způsobem, i když část z nich nastupuje ke studiu znovu do 1. ročníků. Zvýšení podílu těchto ztrát u oborů s maturitní zkouškou ve školním roce 2010/11 souviselo se zavedením státní maturity.
- Další nárůst ztrát během studia u žáků nástaveb končících po roce 2014 a zejm. u žáků středního odborného vzdělání s výučním listem končících od roku 2017 ukazuje na předčasné ukončení studia z důvodu akutního nedostatku pracovních sil a zlepšujících se podmínek i pro zaměstnance bez dokončeného odborného vzdělávání.
- Zároveň se zřejmě také zvyšuje počet absolventů ZŠ, kteří vůbec nesměřují na SŠ, ale do zaměstnání. To podporuje již dříve zjištěný trend růstu podílu obyvatel v mladším produktivním věku s nedokončenou SŠ.
- V období 2011/12–2018/19 se v Plzeňském kraji nejhůře vyvíjely počty absolventů Stavebnictví (obory s výučním listem i s maturitou), Osobní a provozní služby (obory s výučním listem), Elektrotechnika a ICT a Ostatní technické obory (maturitní obory).

- Mezi roky 2016 až 2020 v Plzeňském kraji bydlelo a zároveň studovalo střední školy v průměru 20,7 tis. žáků. Mimo kraj vyjíždělo 1 735 žáků, tj. necelých 8 % bydlících. Nejčastěji vyjížděli žáci mimo kraj z okresů Klatovy, Tachov (oba 14 %) a Rokycany (13 %).
- Ve stejném období do Plzeňského kraje dojíždělo průměrně 1 333 žáků z území mimo kraj, tj. přibližně 6 % žáků SŠ v kraji, a 125 žáků s bydlištěm mimo Českou republiku (cizinci).
- Počty vyjíždějících žáků SŠ bydlících v Plzeňském kraji tak o více než 400 převyšovaly počty středoškoláků, kteří do kraje dojížděli.
- Vývoj počtu studentů VŠ byl od roku 2010 ovlivněn nejen demografickým vývojem, ale do roku 2015 také restrikcí MŠMT z hlediska podílu žáků přijímaných na VŠ na populaci příslušného věku.
- Plzeňský kraj patří dlouhodobě mezi 4 kraje s nejnižším podílem studentů VŠ podle bydliště na populaci ve věku 20-24 let a okres Tachov je v meziokresním srovnání z tohoto hlediska nejhorší v ČR.
- Nabídku vysokoškolského studia v Plzeňském kraji zajišťují Západočeská univerzita v Plzni, Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Plzni a pobočka soukromé Metropolitní univerzity, o.p.s.
- Počet studujících všechny VŠ v Plzeňském kraji se mezi roky 2009/10 a 2018/19 snížil o 37 % až na 12,7 tis. osob, v posledním sledovaném roce 2019/20 již kraj zaznamenal meziroční nárůst (+2,7 %).
- Počet studentů ZČU klesl od roku 2009/10, kdy VŠ navštěvovalo nejvíce studentů, do roku 2018/19 (kdy vykázala minimum) o 42 %. V posledních 2 letech se však počty studentů na ZČU začínají mírně zvyšovat a v roce 2020/21 vykázala ZČU 10,9 tis. studentů.
- Pozitivem je snížení tempa poklesu počtu studujících VŠ v kraji v posledních dvou letech způsobený růstem počtu nově zapsaných.
- Hlavními příčinami poklesu počtu studentů VŠ v kraji je výrazné snížení počtu studentů z jiných krajů po roce 2009/10 a rostoucí podíl studentů odcházející na VŠ mimo kraj.
- Počet absolventů VŠ v Plzeňském kraji klesl mezi roky 2011/12 a 2020/21 o 42 %, přičemž v roce 2019/20 bylo dosaženo minimálního počtu za celé sledované období.
- Z hlediska oborové struktury studujících podle místa studia má Plzeňský kraj vyšší podíl na ČR zejm. v některých skupinách technických, zdravotnických a uměleckých oborů, ale i v některých společenských vědách či právu.
- Růst podílu zaměstnaných obyvatel s VŠ, který se odehrává v mladším produktivním věku, je způsoben zejm. růstem počtu žen s vysokoškolským vzděláním, přesto se pozice Plzeňského kraje z hlediska celkového podílu obyvatel s VŠ v rámci ČR zhoršuje.
- Podíl cizinců ve školách roste intenzivněji než v rámci ČR.
- Učitelé v Plzeňském kraji patřili mezi nejstarší v ČR. Týká se to především učitelů 1. stupně, učitelů dějepisu a českého jazyka (ZŠ i SŠ). Učitelé odborných předmětů SŠ skupin Strojírenství a strojírenská výroba a Zemědělství a lesnictví jsou nejstaršími v ČR.

## **Shrnutí poznatků o ekonomické výkonnosti Plzeňského kraje**

Z hlediska ekonomické situace je pro Plzeňský kraj podstatné:

- Hodnota regionálního HDP přepočtená na 1 obyvatele v roce 2019 činila v kraji 474 tis. Kč (5. místo po Praze, Jihomoravském, Středočeském a Královéhradeckém kraji).
- Přesto růst HDP v kraji přibrzdil (v období 2016-2019 mezi kraji 3. nejnižší nárůst HDP).



- V posledních letech klesá také podíl kraje na HDP ČR (z 5,2 % v roce 2014 na 4,8 % v roce 2019).
- V produktivitě práce (HPH na 1 zaměstnance) se Plzeňský kraj umísťoval na 3. příčce v mezikrajském srovnání, v roce 2019 však poklesl až na 5. místo s hodnotou 870 tis. na 1 zaměstnance.

Strukturu ekonomické základny v Plzeňském kraji charakterizují následující poznatky:

- Podíl odvětví Zemědělství, lesnictví a rybářství na hrubé přidané hodnotě (HPH) v kraji se pohybuje dlouhodobě nad průměrem ČR, relativně stabilně kolem 3,4 % HPH kraje.
- Rostoucí ekonomická prosperita kraje je spjata především se zpracovatelským průmyslem, který má přibližně třetinový podíl na HPH kraje. Tento podíl se však snižuje (35,2 % v roce 2015, 31 % roce 2019).
- V souvislosti s ekonomickou krizí poklesl význam stavebnictví na HPH kraje (ze 7,5 % v roce 2009 na 5,6 % v roce 2019).
- Po dlouhodobě sestupné tendenci podílu terciéru v kraji na HPH, který je trvale pod průměrem ČR (v roce 2014 pouze 50 % na HPH oproti 60 % v ČR), dochází k nárůstu významu terciéru. V roce 2019 dosáhl podíl terciéru na HPH v Plzeňském kraji maximálních hodnot (55,3 %). Přesto je podíl terciéru v kraji pod průměrem v ČR (63 % v roce 2019).
- Růst podílu na HPH v kraji zaznamenala během posledních let zejména odvětví Profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti a Činnosti v oblasti nemovitostí.
- V rámci mezikrajského srovnávání se dlouhodobě Plzeňský kraj udržuje na dobré pozici podle podílu odvětví na HPH v kraji v odvětvích Profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti (3. místo), Informační a komunikační činnosti (5. místo) a Činnosti v oblasti nemovitostí (5. místo v mezikrajském srovnání).

Vyhodnocení investiční aktivity Plzeňského kraje:

- Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) klesala od roku 2006, kdy kraj dosáhl největší objem investic v historii (60,7 mld. Kč), až do roku 2014.
- Od roku 2015 došlo k oživení růstu investiční aktivity (o rok později než v celé ČR), kraj se tak posunul z 10. místa v roce 2014 na 4. místo v mezikrajském srovnání podle THFK na 1 obyvatele v roce 2018.
- Kraj dlouhodobě ztrácel pozici z hlediska míry investic (podíl THFK na HDP kraje), nejnižší míru investic měl kraj v roce 2014 a 2017, kdy činila pouhých 21 %. V roce 2018 se pozice kraje výrazně zlepšila (v souvislosti s nárůstem objemu investic) a kraj se posunul na 8. místo v mezikrajském srovnání.
- Z pohledu přímých zahraničních investic je současná situace Plzeňského kraje uspokojivá, neboť podle ČNB byly v kraji v roce 2019 realizovány investice za více než 98 mld. Kč, což v přepočtu na obyvatele znamená posun z 8. místa v roce 2007 na 5. příčku v roce 2019 v mezikrajském srovnání. Meziročně oproti roku 2018 došlo k mírnému nárůstu objemu PZI v regionu, přesto však podíl kraje na republice poslední 3 roky klesal.

## Shrnutí poznatků o trhu práce v Plzeňském kraji

Pro trh práce v Plzeňském kraji z hlediska ekonomické aktivity je podstatné:

- Počet pracovních sil v kraji neustále roste a v roce 2019 činil 300,6 tis. osob (3. nejrychlejší relativní růst pracovních sil v období 2007–2019 po Praze a Středočeském kraji).

- V kraji stoupá míra ekonomické aktivity, tj. podíl ekonomicky aktivních na počtu obyvatel, 59,0 % v roce 2007 a 60,4 % v roce 2020, tj. o 0,6 procentního bodu (dále proc. bodu) nad průměrem ČR.
- Od roku 2018 klesá v kraji nejen podíl ale i absolutní počet zaměstnaných osob s vysokoškolským vzděláním. Rozdíl v porovnání s ČR se zvyšuje, podíl nedosahuje průměru ČR o 5,6 proc. bodu.
- Růst podílu osob nejméně se základním vzděláním na zaměstnaných je v posledních letech v kraji ve srovnání s celou ČR vyšší (+1,2 proc. bodu v roce 2019).
- Zvyšuje se míra zaměstnanosti (podíl zaměstnaných na počtu obyvatel) ve věkové kategorii nad 60 let, což kromě prodlužování věku odchodu do důchodu zřejmě souvisí i se zaměstnáváním většího počtu důchodců, jako reakce na prohlubující se nedostatek pracovních sil na trhu práce v kraji.
- V období 2018-2020 došlo k poklesu pracovních míst v zaměstnaneckém poměru v kraji o 14,2 tis. pracovních míst (meziroční pokles -2,4 %), což byl 4. nejvyšší pokles v mezikrajském srovnání. V roce 2020 bylo v Plzeňském kraji dle MF ČR evidováno celkem 293,2 tis. pracovních míst, tj. 49,6 míst na 100 obyvatel (3. nejvyšší hodnota mezi kraji).

Z hlediska odvětvové struktury zaměstnanosti jsou v Plzeňském kraji důležité následující tendence:

- V odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství dochází dlouhodobě k poklesu počtu i podílu zaměstnaných (10,5 tis. osob v roce 2020, tj. 3,6 %).
- Ve zpracovatelském průmyslu dochází k trvalému růstu absolutního počtu i podílu zaměstnaných (100,7 tis. osob v roce 2020, tj. 34,2 %). Podíl zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu činil v kraji o 7,5 proc. bodů více než v ČR.
- Ve stavebnictví došlo v posledním sledovaném roce k nárůstu o 5 tis. zaměstnaných v kraji.
- V terciéru došlo k výraznému meziročnímu poklesu počtu i podílu zaměstnaných (o 10 tis. zaměstnaných mezi lety 2019 a 2020 na 154 tis., tj. 52,3 %), zejm. v odvětvích Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel, Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení a Kulturní, zábavní a rekreační činnosti.
- Nejpočetnější skupinou z hlediska klasifikace zaměstnání dle CZ-ISCO byly v Plzeňském kraji v roce 2020 hlavní třídy zaměstnání:
  - Techničtí a odborní pracovníci (52,2 tis., tj. 17,7 % z celkově zaměstnaných),
  - Řemeslníci a opraváři (51,6 tis. zaměstnaných, 17,5 %),
  - Obsluha strojů a zařízení, montéři (51,6 tis., 17,5 %).
- Na základě informací o struktuře ekonomické základny Plzeňského kraje lze konstatovat, že existují značné rozdíly zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích podle velikosti podniků. Největší podniky (z hlediska počtu zaměstnanců) se vyskytují zejména v odvětví: Zpracovatelský průmysl, Administrativní a podpůrné činnosti (do tohoto odvětví patří i personální agentury), Vzdělávání a Zdravotní a sociální péče. Naopak mezi odvětví ,které vykazují vyšší koncentraci menších podniků, se řadí např. Ubytování, stravování a pohostinství, Peněžnictví a pojišťovnictví, Činnosti v oblasti nemovitostí či Profesionální, vědecké a technické činnosti.

Z hlediska mzdové atraktivity lze pro Plzeňský kraj shrnout (dle dat ČSÚ):

- V roce 2020 bylo dosaženo historické maximum průměrné hrubé měsíční mzdy v kraji, která činila 37 397 Kč (4. nejvyšší mzda po Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji).
- Nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda podle CZ-NACE byla v Plzeňském kraji v roce 2019 dosažena v odvětvích Informační a komunikační činnosti (48 tis. Kč), Peněžnictví a pojišťovnictví (44,2 tis. Kč) a Výroba a rozvod elektřiny a plynu (45,4 tis. Kč).

- Dlouhodobě nadprůměrné hodnoty průměrné hrubé měsíční mzdy v kraji ve srovnání s ČR i s ostatními kraji jsou dosahovány v odvětvích:
  - Zemědělství, lesnictví a rybářství (108 % hodnoty ČR v roce 2019),
  - Zdravotní a sociální péče (106 % hodnoty ČR),
  - Zpracovatelský průmysl (105 % hodnoty ČR),
  - Kulturní, zábavní a rekreační činnosti (105 % hodnoty ČR),
  - Stavebnictví (103 % hodnoty ČR).
- Vyšší průměrné mzdy v Plzeňském kraji v těchto vyjmenovaných odvětvích a profesních skupinách zřejmě souvisí s nedostatkem pracovních sil v těchto oborech a rovněž s blízkostí Bavorska jako konkurenta.

Na základě dat z Informačního systému o průměrném výdělku (ISPV) o příjmech odděleně za mzdovou (podnikatelskou) a za platovou (nepodnikatelskou) sféru vyplývá:

- Mzdy v Plzeňském kraji stále zaostávají za platy (o 7,5 tis. Kč v roce 2020). Platy vykazaly v období 2011-2020 v kraji intenzivnější nárůst (+68 %), než mzdy (+52 %).
- Rozdíl mezi sférami podle průměrného příjmu je však způsoben především rozdílnou strukturou zaměstnanců obou sfér podle stupně vzdělání.
- Ve mzdové sféře mají největší podíl v Plzeňském kraji zaměstnaní se středním vzděláním bez maturity (36 %), kteří společně se zaměstnanými se základním nebo nedokončeným vzděláním (10 %) tvoří téměř polovinu mzdové sféry.
- V platové sféře mají naopak největší podíl zaměstnaní s terciárním vzděláním (42 %), kteří společně se zaměstnanými se středním vzděláním s maturitou (38 %) tvoří čtyři pětiny celé sféry.

Tématu cizinců na trhu práce je nutné věnovat velkou pozornost na centrální úrovni z hlediska relevantnosti dat i ve vztahu k bydlicím cizincům a problematice personálních agentur. Pro Plzeňský kraj lze shrnout:

- V kraji došlo v posledních letech k intenzivnímu nárůstu počtu pracovních vztahů cizinců (62,9 tis. evidovaných ÚP k 31.12.2020), což je více než trojnásobek v porovnání se situací před rokem 2008). V relativním vyjádření (na 1000 obyv.) se kraj dlouhodobě nachází po Praze na 2. místě v mezikrajském srovnání.
- Kolem 63 % evidovaných cizinců tvoří cizinci z EU, EHP a Švýcarska.
- Největší podíl tvoří cizinci s nejvýše základním vzděláním (56 % cizinců evidovaných ÚP) a se středoškolským vzděláním bez maturity (25 %).
- Největší podíl cizinců pracuje ve Zpracovatelském průmyslu (46 % cizinců evidovaných ÚP), dále pak v odvětvích Profesní, vědecké, technické a admin. činnosti (vč. personálních agentur), Stavebnictví, Doprava a skladování a Obchod, doprava, ubytování a pohostinství.
- Z hlediska profesí pracuje 43 % cizinců ve třídě zaměstnání Obsluha strojů a zařízení, montéři, přes 33 % ve třídě Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci a 11 % ve třídě Řemeslníci a opraváři.

Z hlediska nezaměstnanosti a volných pracovních míst jsou v Plzeňském kraji nejdůležitější tyto trendy:

- Po dosažení nízké nezaměstnanosti v kraji v roce 2008 (12,4 tis. uchazečů, tj. 3,3% průměrný roční podíl nezaměstnaných na věkové skupině 15-64 let) došlo vlivem globální ekonomické krize k téměř dvojnásobnému navýšení nezaměstnanosti (28,9 tis, tj. 6,3 %) v roce 2010.
- Od roku 2014 podíl nezaměstnaných klesal a v roce 2019 činil roční průměr 2,1 %, což byla 3. nejnižší hodnota v ČR (po Praze a Pardubickém kraji).

- V souvislosti s pandemií Covid-19 a vlivem vládních opatření došlo v roce 2020 k mírnému nárůstu nezaměstnanosti. Roční průměr v kraji činil 3 % a posunul kraj až na 7. pozici v mezikrajském srovnání.
- Zatímco k 31.12.2019 bylo na ÚP Plzeňského kraje evidováno celkem 9,8 tis. uchazečů o zaměstnání a 37,9 tis. volných pracovních míst (VPM), tak o rok později vzrostl počet uchazečů na 13,6 tis. a volná pracovní místa klesla na 27,7 tis.
- Plzeňský kraj se podle počtu uchazečů na 1 VPM (roční průměry) v roce 2020 umístil na 3. místě (0,4). Oproti průměru ČR je hodnota v kraji 2krát nižší.
- Nejvíce vzrostl počet i podíl VPM s požadavky na základní vzdělání (85 % veškerých VPM v kraji).
- Největší relativní nárůst poptávky po VPM v období 2014-2020 v kraji zaznamenaly a zároveň nejpočetnějšími skupinami VPM podle hlavních tříd zaměstnání v roce 2020 jsou:
  - Obsluha strojů a zařízení, montéři (17,6 tis. VPM, tj. 58 % všech VPM v kraji),
  - Řemeslníci a opraváři (5,5 tis. VPM, 18 %),
  - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (3,4 tis. VPM, 11 %).
- Nejpoptávanějšími hlavními třídami zaměstnání z hlediska porovnání nabídky a poptávky evidované na Úřadu práce v Plzeňském kraji z dlouhodobého hlediska jsou Obsluha strojů a zařízení (0,1 uchazeče na 1 VPM v roce 2020), Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství (0,2 uchazeče na 1 VPM) a Řemeslníci a opraváři (0,3 uchazeče).

Kombinací různých datových zdrojů se podařilo doložit, že v Plzeňském kraji rostl počet pracovních míst v době ekonomického růstu v letech 2013–2017 zřejmě rychleji, než vyplývá z dat ČSÚ (VŠPS). Zdrojem tohoto růstu byl pokles počtu nezaměstnaných, ale zejm. růst počtu zaměstnaných cizinců.

## **Shrnutí poznatků o nejvýznamnějších zaměstnavatelích v Plzeňském kraji**

Z analýzy ekonomické základny Plzeňského kraje vyplývají následující poznatky:

- Pozice Plzeňského kraje z pohledu intenzity ekonomické aktivity (tj. počet aktivních ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel) ve sledovaném období 2010-2020 v mezikrajském srovnání neustále klesala, což dokládá i propad kraje z 5. na 10. místo v roce 2020.
- V Plzeňském kraji je vysoká koncentrace velkých firem (nad 250 zaměstnanců), v rámci mezikrajského srovnání se Plzeňský kraj pohybuje hned na 2. místě za Prahou v intenzitě ekonomické aktivity subjektů nad 250 zaměstnanců.
- K 31.12.2019 bylo evidováno na základě výběru z Registru ekonomických subjektů (RES) v Plzeňském kraji celkem 68 186 aktivních ekonomických subjektů. Téměř 16 % aktivních ekonomických subjektů nemá uvedeno v RES počet zaměstnanců, a dalších 65 % bylo bez zaměstnanců.
- Celkový počet vybraných aktivních firem se zahraniční účastí v roce 2019 v Plzeňském kraji činil 1 317 subjektů. Významný vliv zahraničního kapitálu se v Plzeňském kraji projevuje už v celkové ekonomické struktuře, neboť podniky pod zahraniční kontrolou mají nadpoloviční podíl ve skupinách podniků od 200 zaměstnanců.

Poznatky o zaměstnavatelích v Plzeňském kraji lze shrnout v následujících bodech:

- Skupinu 20 nejvýznamnějších zaměstnavatelů na celokrajské úrovni tvoří organizace od 900 do 5 000 zaměstnanců a většina z nich má sídlo v okrese Plzeň-město (15).
- Těchto 20 největších zaměstnavatelů zaměstnává kolem 36 tisíc zaměstnanců, což představuje cca 12 % celkového počtu zaměstnanců v Plzeňském kraji.

- Největšími zaměstnavateli jsou Fakultní nemocnice Plzeň, Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje, International Automotive Components Group s.r.o. a Západočeská univerzita v Plzni.
- Většina z nejvýznamnějších zaměstnavatelů působí ve zpracovatelském průmyslu (13 zaměstnavatelů z Top 20 firem). Dále je zastoupeno odvětví Zdravotní a sociální péče (2 podniky), Veřejná správa a obrana (2 podniky), Doprava a skladování (2 podniky) a 1 organizace v odvětví Vzdělávání.
- Mezi nejvýznamnějšími zaměstnavateli kraje převažují soukromé nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou (13 z 20).
- V okresech Domažlice, Plzeň-sever a Rokycany se nenachází žádný z 20 nejvýznamnějších zaměstnavatelů Plzeňského kraje. Největší zaměstnavatelé v těchto okresech se nachází ve velikostních skupinách mezi 200 a 1 000 zaměstnanci.

## Seznam použitých zdrojů

- Aplikace ARES.** MF ČR, 2020. [on-line]. Dostupné z: [https://www.info.mfcr.cz/ares/ares\\_es.html.cz](https://www.info.mfcr.cz/ares/ares_es.html.cz)
- Albertina databáze firem.** Bisnode Česká republika, a.s. 2020.
- Cizinci v ČR – bez azylantů.** ČSÚ, 2021. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-v-cr-bez-azylantu>
- Cizinci: Zaměstnanost – datové údaje.** ČSÚ, 2021. [on-line]. Dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz\\_zamestnanost#cr](https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_zamestnanost#cr)
- Cizinci s živnostenským oprávněním.** ČSÚ, 2021. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-s-zivnostenskym-opravnemim>
- Data – počet cizinců.** ČSÚ, 2021. [on-line]. Dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz\\_pocet\\_cizincu](https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu)
- Data o zaměstnaných cizincích evidovaných ÚP v Plzeňském kraji 2016-2020.** Krajská pobočka ÚP v Plzni, 2021.
- Demografická ročenka okresů – 2006 až 2015.** ČSÚ, 2016. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-okresu-2006-az-2015>
- Demografická ročenka okresů – 2011 až 2020.** ČSÚ, 2019. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-okresu-veg5wl4zvo>
- Demografická ročenka krajů – 2006 až 2015.** ČSÚ, 2016. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-2006-az-2015>
- Demografická ročenka krajů – 2011 až 2020.** ČSÚ, 2020. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-4uawa715mp>
- Ekonomická základna Plzeňského kraje 2020.** Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s. 2021.
- Hlavní výstupy z Mimořádného šetření ke stavu zajištění výuky učitelů v MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ.** MŠMT, 2019.
- Mazouch, P. (2011):** Lidský kapitál. Měření, souvislosti, prognózy. Praha, 116 s.
- Míra ekonomické aktivity osob ve věku 15 a více let podle krajů.** Veřejná databáze, ČSÚ, 2021. [on-line]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&bkvt=bcOtcMgZWtvbm9taWNrw6k.&vyhltext=m%C3%ADra+ekonomick%C3%A9&katalog=all&pvo=ZAM05>
- Plzeňský deník [on-line].** Dostupné z: <https://plzensky.denik.cz/>
- Počty žáků SŠ v Plzeňském kraji.** OŠMS KÚ Plzeňského kraje. 2021. [databáze].
- Procentní podíl jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů - počet pracovních míst v zaměstnaneckém poměru.** Příloha k Vyhlášce č. 192/2019 Sb. MF ČR. 2021. [on-line]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2021/vyhlaska-c-313-2021-sb-42891>
- Projekce obyvatelstva v krajích ČR – do roku 2050.** ČSÚ, 2016. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-v-krajich-cr-do-roku-2050-ua08v25hx9>

**Projekce obyvatelstva v krajích ČR – do roku 2070.** ČSÚ, 2019. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-v-krajich-cr-do-roku-2070>

**Projekce počtu žáků SŠ v Plzeňském kraji pro období 2020-2030.** Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s. 2020.

**Pohyb do škol v Plzeňském kraji.** Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s. 2021.

**Regionální účty ČSÚ.** ČSÚ, 2021. [on-line]. Dostupné z: [http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu\\_reg](http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_reg)

**Regionální inovační strategie Plzeňského kraje.** Regionální rozvojová agentura, o.p.s., 2018. [on-line]. Dostupné z: <https://www.plzensky-kraj.cz/clanek/regionalni-inovacni-strategie-plzenskeho-kraje-2018-2019-0>

**Současná struktura a vývoj pracovních sil v Plzeňském kraji.** Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s. 2015.

**Statistická ročenka školství - výkonové ukazatele 2005/06 až 2020/21.** Statistický informační systém MŠMT. 2021. [on-line]. Dostupné z: <https://statis.msmt.cz/rocenka/rocenka.asp>

**Statistické ročenky Plzeňského kraje 2010-2020.** Krajská správa Českého statistického úřadu v Plzni, Plzeň, 2021. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-plzenskeho-kraje-2020>

**Statistické ročenky České republiky 2010-2020.** ČSÚ, 2021. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-ceske-republiky>

**Statistiky nezaměstnanosti. Měsíční statistika struktury uchazečů a volných pracovních míst.** MPSV. 2021. [on-line]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/struktura-uchazecu>

**Statistiky nezaměstnanosti. Měsíční statistika nezaměstnanosti.** MPSV. 2021. [on-line]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/mesicni>

**Studenti a absolventi vysokých škol v České republice - 2001–2020.** ČSÚ, 2021. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/studenti-a-absolventi-vysokych-skol-v-ceske-republice-2020>

**Veřejný rejstřík a Sběrka listin.** Ministerstvo spravedlnosti České republiky. 2020. [on-line]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>

**Věková struktura pedagogů a aprobovanost výuky SŠ v Plzeňském kraji.** Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s. 2019.

**Věková struktura pedagogů a aprobovanost výuky ZŠ v Plzeňském kraji.** Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s. 2018.

**Zaměstnanost cizinců – Cizinci evidovaní ÚP.** Krajská pobočka Úřadu Práce ČR v Plzni. 2020.

**Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje – 2019.** ČSÚ, Plzeň, 2020. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-plzenskeho-kraje-2019>

**Základy statistiky vysokých škol 2001 až 2020,** MŠMT, 2018. [on-line]. dostupné z: <https://statis.msmt.cz/statistikyvs/vykonyVS1.aspx>

**Život cizinců v ČR.** ČSÚ, 2018. [on-line]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zivot-cizincu-v-cr-2018>